

ГЛАСНИК ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
HERALD OF THE GEOGRAPHIC SOCIETY OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

ГОДИНА 2001.
YEAR 2001.

Свеска 6
Volume 6

UDK:
012(Војиновић П.)

ГЕОГРАФСКА ХРОНИКА И БИЉЕШКЕ - INFORMATION

Здравко Маријанац

IN MEMORIAM

ПРОФЕСОР ДР ПЕРКО ВОЈИНОВИЋ
(1935-2002. ГОДИНЕ)

Проф. др Перко Војиновић родио се у селу Развршју, општина Жабљак у Црној Гори, где је завршио основну школу; низу и вишу гимназију завршио је у Пљевљима.

Филозофски факултет - група историја завршио је јуна, 1957. године у Београду. Стручни испит положио је с одличним успјехом у Сарајеву, 1961. године.

Докторску дисертацију "Врбаска бановина у политичком систему Краљевине Југославије" успешно је одбранио на Филозофском факултету у Сарајеву, децембра 1979. године.

Радио је као професор основне школе у Јабланици, Српцу, Старом Петровом Селу (Република Хрватска), гимназији у Јајићу (као професор историје, латинског језика, филозофије, социологије...).

За професора историје изабран је на Педагошку академију у Бањој Луци 1970. године, а за професора на Филозофском факултету у Бањој Луци, 1994. године.

Радио је и у Историјском институту у Титограду 1980 - 1992. године, а био је и професор по позиву на Природно-математичком факултету у Бањој Луци.

Професор Перко Војиновић родио се и одрастао у вишечланој богатој сељачкој породици (што баш није била препорука у дугом социјалистичком периоду; далеко је било боље бити рођен?" у сиромашној сељачкој или радничкој породици".

Баба Љубица била је из познатог црногорског рода Крстајића (" имала је уста, али не и језик ", због опака мужа Михаила, дједа професора Војиновића).

Ђед Михаило, био је богат сељак са доста имања (слабе земље, доста шуме, и " блага " -оваца, крава и коња).

Војевао је у балканском, а војевање продужио у Првом свјетском рату. Из мађарског логора побјегао је у Швајцарску, те у Француску, где је дugo радио и зарадио нешто новаца које је уложио у имање на Развршју.

Дјед Михаило био је вриједан, вичан сеоским пословима, али и писмен, знао је " Горски вијенац ", куповао и читao књиге. Волио је започињати разговоре од политike, економије до Васионе.

Кад би га питали : " Што ћеде дође из Француске, из оне љепоте "?

Кратко би одговорио: " Прије но би зато сваку вече би заплакао за Црном Гором, Дурмитором и мојим Спасом ". (Сином јединцем, напомена : З. М).

Спасо се звао отац Перка Војиновић, "физички љепотан, вичан свим сеоским пословима, писмен и љубитељ књиге."

Погинуо је као партизан у нападу за ослобођење Сарајева.

Мајка, Зага била је из богате куће Мирковића, племенита, тиха, радна, обдарена динарском љепотом и женском тајanstvenoшћу.

Зашто о Перковим предцима?

Сви су оставили трага на његовом формирању и личношћу.

Баба Љубица знала је да слуша и ћути, ћед Михаило био је и ћед и отац, а мајка Зага -права патријархална мајка. Расти без оца никад и ником није било лако.

Ћед Михаило би у дугим дурмиторским зимским вечерима око огњишта окупљао дјецу и уз гусле пјевао "Горски вијенац".

Било је то понекад и пресудно у животу и школовању дурмиторске нејачи и дјече. Кад је почела радити основна школа у Жабљаку, послије рата, 1945. године учитељ (полуписмени трговац) прими дједу и сврста по "знању" у сва четири разреда.

Перка "унаприједи" одмах у трећи, након што изрече стих из "Горског вијенца" који се завршава:

"... Сам да Милош оста на Косову

Тек би данас Србин Србом био".

Тако је завршио и нижу гимназију и матуру у биједи и оскудици дурмиторског ратног сирочета ("ћед у међуврену ступи у сељачку радну задругу и за годину дана оста без имовине (земље и "блага ").

Од особина даљих и блиских предака било је понешто у наслијеђу Перка Војиновића. Као и сва дјеца, сирочад која су се школовала у биједи и немаштини уз природни дар показивала су неисцрпну енергију да што више науче и знају. За вријеме студија учење и носталгија биле су главна преокупација и теме.

Професор Перко Војиновић учи и много чита, не само историјску грађу него и књижевност (Достојевски, Горки, Толстој, филозофију античку, Канта, Хегела, Маркса), али и Јунга, Форда.

Мајка Зага ме је једном упитала : "Ма хоћеш ли ми рећи истину - Завршили мој Перо шта школе? Кад дође на Разврште само нешта стално чита и пише". И тако је било до краја живота, читање, писање.

За вријеме нашег дружења у Београду, поред учења привлачиле су нас планине, па смо заједно (Студентско планинарско друштво "Планика") планинари од Триглава до Шаре и Кајмакчалана. Био је одважан скијач и учитељ скијања. Човјечије врлине се могу добро упознати бавећи се спортом и дружењем.

Широко опште и стручно образовање омогућује му да у гимназији у Јајцу предаје поред своје велике љубави-историје, филозофију, социологију, латинску; а за зимског распуста учи дјецу скијању и режира све Нушићеве комедије у гимназијској драмској секцији.

Као млад професор почиње сарађивати у " Просвјетном листу" и стручним часописима. Духовношћу, знањем и радом превазилази окolinu , почиње се бавити научно-исраживачким радом.

Професор Перко Војиновић преласком у Бању Лuku (на Педагошку академију) и касније на Филозофски факултет, почиње систематска историјска истраживања која су резултирала докторском тезом. Средином 1992, године ми пише: (слично је написао и проф. Предрагу Лазаревићу - туга - телеграфски).

"Одлучио сам да пређем у Бању Лuku. Одлучио сам да служим науци и Српству, колико сам кадар. Ниједног тренутка се нисмо предомишљали. Мирјана (пок.супруга, напомена: З.М) ми је рекла: "Дијелићемо судбину народа". Чини ми се да је добро што радиш на оснивању Филозофског факултета. Те наш дуг према свом народу, ти као Васовићев, а ја Екмечићев пулен."

Ученици и студенти су цијенили и волили свог професора. Његова врена препдавања била су на високом нивоу, сваког часа могло се доста сазнати, научити. Волио је свој позив, а све што је знао и у животу и науци хтио је прењети младима. Био је строг, али и вољен због своје праведности, хуманости. Био је човјек који је живио за своју струку, и студенте у којима је препознавао себе као младића- студента. Све студентске муке с њимаје рјешавао.

Обављао је низ значајних функција у синдикату просвјетних радника, био замјеник директора гимназије, члан и предсједник Савјета.

На Педагошкој академији био је шеф Одсјека историје, као и на Филозофском факултету, те уредник стручног часописа факултета, као и продекан за науку и издавачку дјелатност.

Није било посла и задужења које неби прихватио и успјешно урадио. Покретач је многих организованих акција од уређења просторија на факултету до друштва историчара. Био је добар организатор посла, а кад је требало и шарманти козер.

У српској историографији оставио је дубоке и значајне трагове. Написао је дванаест значајних књига, како по тематици, тако и садржају. Објавио је и преко 150 научних, стручних и популарних радова.

Суптилне теме, бритак језик, суштински садржај, изврстан стил и језик, познавање литературе красе његове књиге и радove.

Понекад га околина није разумијевала, ни прихватала, а наручито квази интелектуалци. Био је велики противник неправде, интелектуалног криминала и шарлатанства, полтруна, цабалебараша, улицица, политичких и научних дилетаната, импровизатора, неправде.

Имао је визију једног другачијег социјализма, са социјалном правдом, једнакошћу људи у друштву и пред законом. Стренијо је ка неком идеалу друштва. Зато је добио пет година робије (враћао је партијску књижицу СКЈ (kad је студент теологије изабран за проректора на Свеучилишту у Загребу), оштро критиковао стање у друштву, као и појединце који су "ловили у мутном", залагао се за вишепартијски систем (1974 и 1975-године).

Робијао је у Зеници радећи најтеже послове, Удба скоро петнаест година није му дозволила рад у образовању.

Све је то стојички подносио, како је било у његовој души, срцу (које је отказано, само је он знао). Свеје то за живота објавио у својој аутобиографији.

Имао је племениту и добру животну сапутницу Миру, рођену Вуксан, наставницу, сретну жену и паћеницу. Оставио је здраво и честито потомство: двије ћерке : Дубравку, дипломираног економисту и Роману, доктора медицине, које су изродиле петоро дјече.

Заиста један завидан, честит, лијеп, буран живот са много успјеха и падова.

Познавао сам Перка Војиновића више од пола вијека. Били смо истински пријатељи и колеге. Имао је плаховиту динарску нарав, ("шта на уму то на друму"), многи нису разумјели наше пријатељство.

Имали смо сличне животне путеве: он од сиромашног дурмиторског чобана до професора Универзитета, ја од сеоског учитеља до професора.

Он се родио на планини, а моји старином су такође планинци. Можда нас је спајала његова плаховитост и моја мирноћа, можда и велика наша срећа, несрећа, падови и успони, сиромаштво и солидан живот, животни оптимистички погледи на живот, друштво и његов развој. Заједно смо туговали и радовали се, заједно смо били сретни људи и трагичари.

Човјека треба добро познавати, па га онда цијенити. Сигуран сам да ко је год познавао професора Перка Војиновића богатији је за једно непроцењиво духовно и интелектуално богатство, оптимизам, вјеру у човјека, будућност, љубав према људима-сретније сутра српског народа.

Његова породица, пријатељи, другови, као и наука, наш Универзитет, студенти и друштво изгубили су ЧОВЈЕКА.

БИБЛИОГРАФИЈА ПЕРКА ВОЈИНОВИЋА

I ПОСЕБНА ИЗДАЊА

1. Фотомонографија Јајца, Београд, 1965, (коаутор, Маријанац Здравко - Перко Војиновић).
2. Јајце - Град музеј револуције, Сарајево, 1973, 56.
3. Општа историја новог вијека, Бања Лука, 1973, (скрипта за студенте Педагошке академије), 215.
4. Црногорска интелигенција од половине XIX вијека до 1918. године, Титоград, 1988, 315.
5. Политичка и национална мисао црногорске интелигенције (1918-1941), Никшић, 1989, 210.
6. Врбаска бановина у политичком систему Краљевине Југославије, Бања Лука, 1997, 240.
7. Кад нас не буде било више, Бања Лука, 1998, 255.
8. Истине и заблуде о српству, југословенству и словенству, Бања Лука, 1999, 236.
9. Југословенство и формирање Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године, Бања Лука, 1999, 230.
10. Сељаштво у Црној Гори (1918-1941), Бања Лука, 2000, 337.
11. Положај Црне Горе у Југославији и погледи црногорске интелигенције, Бања Лука, 2001, 315.

II НАУЧНИ, СТРУЧНИ И ПРЕГЛЕДНИ РАДОВИ

1. Привремени план и програм за гимназије, Просвјетни лист, Сарајево, 1. X 1963.
2. Зборник крајишних музеја, Бања Лука, 1963/64, Годишњак Друштва историчара, година XVI, Сарајево, 1965.
3. Увредљива дезинформација једне неувредљиве информације, Просвјетни лист, Сарајево, маја 1965.
4. У Сарајеву одржан семинар за предмет Основи науке о друштву за наставнике средњих школа, Просвјетни лист, Сарајево, фебруар 1965.

5. Музеј Другог засједања АВНОЈ-а у Јајцу, Просвјетни рад Титоград, 15. XI - 1. XII 1966.
6. Хисторија Гестапоа, Просвјетни лист, Сарајево 15. II 1966.
7. Беседе, Просвјетни лист, Сарајево, 15. II 1966.
8. Верификација средњих школа - главна тема свих заинтересованих у Јајцу, Просвјетни лист, Сарајево, 1966.
9. Неуредно похађање наставе, Просвјетни лист, Сарајево, 1966.
10. Јубиларно поздање десет историјских романа Душана Баранина, Просвјетни лист, Сарајево, бр. 284, 1966.
11. Тако је рођена нова Југославија, Просвјетни лист, Сарајево, 1. III 1966.
12. Мала галерија Спомен-музеја II засједања АВНОЈ-а значајна културно-просвјетна институција, Просвјетни лист, Сарајево 15. IV 1966.
13. Владимири Дедијер, Сарајево, 1914, Просвјетни лист, Сарајево 1966.
14. Југословенски ратни цртеж (1941-1945), Просвјетни лист, Сарајево 1966.
15. Наш интервју, Просвјетни лист, Сарајево, јун 1966.
16. Верификација једре гимназије у пракси, Просвјетни лист, Сарајево, 15. I 1967.
17. Сјећање вијећника Другог засједања АВНОЈ-а на филмском екрану и грамофонским плочама, Просвјетни лист, Сарајево, 1. март 1967.
18. Крагујевачки октобар, Просвјетни лист, Сарајево, 1. IV 1967.
19. Душан Баранин, Мехмед Паша Соколовић, Просвјетни лист, Сарајево, децембар 1967.
20. Поводом чланка "Пооштравати започети курс", Просвјетни лист, Сарајево, бр. 205, 1967.
21. Музеј II засједања АВНОЈ-а Настава историје, Загреб, бр. 1, 1968/69.
22. Мала галерија Спомен-музеја II засједања АВНОЈ-а из његовање традиције НОБ, Просвјетни лист, Сарајево, 1968.
23. Годишња скupштна Друштва историчара одржана у историјском граду Јајцу, Просвјетни лист, Сарајево, октобар 1968.
24. Где се не налазе узроци и негативне појаве у школама и ко није одговоран за њихове последице, Просвјетни лист, Сарајево, 1968.
25. На Требевићу одржан семинар за наставнике филозофије средњих школа, Просвјетни лист, Сарајево, 1968.
26. Немања Влатковић - борац револуционар, 4. Јуд (Београд), 6. V 1969, 359.
27. Шолаја - легендарни командант, "4. јул", Београд, 20. мај 1969.
28. Немања Влатковић - учитељ, борац и револуционар, Просвјетни лист, Сарајево, 1969. (коаутор, Перко Војиновић, Здравко Маријанац).
29. Пети конгрес историчара у октобру, Просвјетни лист, Сарајево, 1969.
30. Историчари треба да се укључе у Друштво историчара Босне и Херцеговине, Просвјетни лист, Сарајево, јун 1969.
31. Спомен-плоче и партизанска гробља у Јајцу и околини, Зборник краишских музеја, Бања Лука, 1969.
32. Педагошке академије - нов квалитет у реформи школства - Просвјетни лист, Сарајево, новембар 1970.
33. Друштво историчара Босне и Херцеговине активно учествује у свим друштвено-политичким акцијама, Просвјетни лист, Сарајево 1970.
34. Зборник Краишских музеја, III и IV, Зеница 1970, Годишњак Друштва историчара Босне и Херцеговине, Сарајево, 1970.

35. Књига којој је потребна нова рецензија, Просвјетни лист, Сарајево 31. XII 1970.
36. Из Друштва историчара Босне и Херцеговине, Просвјетни лист, Сарајево, 1970.
37. Нусрет Шехић, Четништво у Босни и Херцеговини (1918-1941), Сарајево, 1971 - Настава историје, Загреб, 1973, 1, 61-63.
38. Обрен Благојевић "Пива", Београд, 1971. - Побједа, Титоград, 29/1972, 3121, 17. VIII.
39. Годишња скупштина Друштва историчара Босне и Херцеговине, Просвјетни лист, Сарајево, 1972.
40. Какав студија финансирали, Просвјетни лист, Сарајево, 1972.
41. Оснивање и дјелатност Народног позоришта Врбаске бановине у Бањалуци (1930-1941), Путеви, бр. 3 и 4, Бањалука, 1972.
42. Радничко културно-спортивко друштво "Пелагић" у Бања-луци (1928-1941), Прилози, бр. 8, Сарајево, 1972.
43. Културно друштво "Змијање" у Бањалуци 41933-1941) и Часопис "Развитак" (1935-1941), Развитак, бр. 3, Београд, 1972.
44. Војислав Бањац - педагошки неимар и прогалац, Просвјетни лист, Сарајево, 1972, (коаутор, Перко Војиновић, Здравко Маријанан).
45. Спомен-музеј II засједања АВНОЈ-а у Јајцу, Просвјетни лист, Сарајево 21/1972, 406 (15. XI).
46. Радничко културно-спортивко друштво "Пелагић" у Бања-луци (1928-1941). - Прилози Института за историју радни-чког покрета, Сарајево, 1972, VIII, 8, 305-321.
47. Историјски романи Душана Баранина као штиво за проучавање наше прошлости, Искуства, Сарајево, 1972, бр. 11-12, 119-124.
48. Могућности марксистичког тумачења религије у настави историје, Настава историје, бр. 2, Загреб, 1973.
49. Методика наставе историје у свјетлу реформисаног плана и програма за основне школе у БиХ, Наша школа, бр. 7-8, Сарајево, 1973.
50. Женски покрет у Бањалуци између два рата, Зборник крајишких музеја, Бањалука, 1973.
51. Спомен-музеј II засједања АВНОЈ-а у Јајцу, Просвјетни рад, Титоград, 15. новембар 1973.
52. Оснивање и дјелатност Народног позоришта Врбаске бановине у Бањалуци, Путеви, бр. 3, Бањалука, 1973.
53. Женски покрет у Бањалуци између два свјетска рата, Зборник Крајишких музеја, Бањалука, 1973.
54. Културно друштво "Змијање" за подизање споменика Петру Кочићу у Бањалуци, Развитак, Београд, 1973, јануар -фебруар.
55. Муслиманска културно-просвјетна друштва у Бањалуци (1918-1941), Зборник крајишких музеја, Бањалука, 1974.
56. Прва основна школа и народно просвећивање у Јајцу (1943-1945), Наша школа, бр. 9-10, Сарајево, 1975.
57. Бањалучки универзитет постаје стварност, Глас, Бањалука, 25. јануар 1975. (коаутор, Перко Војиновић, Здравко Маријанац).
58. "Житија" Вида Билановића као извор за проучавање организовања устанака у Босанској Крајини, Историјски записи, Титоград, бр. 3, 1978, 127-131.

59. Владимира Дедијер, Документи 1948, књига Г, II, III, "Рад", Београд, 1979, Историјски записи, Титоград, 1979, бр. 4, 193-195.
60. Напредни недељни лист "Зета" (1930-1941), Библиографски вјесник, Цетиње, 1980, бр. 3, 125-134.
61. Врбаска бановина у у концепцији споразума Цветковић-Мачек, Југословенски историјски часопис, Београд, 1980, бр. 1-2, 85-105.
62. Политичке структуре према административно-територијалној подјели Југославије на бановине с посебним освртом на њихов став према положају Црне Горе у Југославији, Историјски записи, Титоград, 1980, бр. 2, 61-110.
63. Ђоко Ђ. Пејовић, Друштвено-филозофски погледи у Црној Гори од почетка XIX до средине XX века. Прилог изучавању теоријске мисли у Црној Гори, Титоград, ЦАНУ, 1980, стр. 245, Историјски записи, Титоград, 33/1980, 2, 1979-175-184.
64. Могућности истраживања проблема интелигенције у Црној Гори између два светска рата - уводно излагање, Историјски записи, Титоград, 1981, бр. 2, 147-166.
65. Марксово схватање интелигенције, Пракса, Титоград, 1982, бр. 1, 71-91.
66. Друштвено биће интелигенције, Овдје, Титоград, 14/1982, 157,5-6.
67. "Казивања Николе Ковачевића", Никшић, 1981, Пракса, Титоград, 1982, 4, 145-149.
68. Будућност интелигенције, Овдје, април 1981.
69. Лењинова мисао о моралном и политичком васпитању као услову за стварање интелигенције, Овдје, Титоград, бр. 14/1982.
70. Интелигенција у културно-просветном животу Никшић, Зборник радова, Никшић, 1982, 7-41.
71. Интелигенција у Црној Гори према устанку у Херцеговини 1882. године, Посебна издања Академије наука Босне и Херцеговине, Сарајево, 1983.
72. Преглед издавачке дјелатности у Никшићу између два рата, *Никшић у иредрашном револуционарном иокрешу у НОР-у*, Зборник радова, Никшић, 1983.
73. Интелигенција у културном и политичком животу Боке Которске, Зборник радова, Херцег Нови 1983.
74. "Напријед" независни лист слободних. Црногораца у Београду 1911. године, Библиографски вјесник, Цетиње, 1984, 3, 307-314.
75. Интелектуални и морални профил комунистичке интелигенције у Црној Гори између два свјетска рата, Споне, Никшић, 1984. бр. 1, 55-61.
76. Надчовјек, свечовјек и тотални човјек, Овдје, децембар 1984.
77. Допринос црногорске интелигенције културно-просветном животу крајем 1943. године, *Преломни догађаји народноослободилачког рата у Црној Гори 1943*, Титоград, 1985.
78. Формирање интелигенције у Црној Гори (1860-1878), Васпитање и образовање, Титоград, бр. 6, 1985.
79. Из културно-просветне прошлости, Васпитање и образовање Титоград, 1985, бр. 6, 102-121.
80. Политички и интелектуални профил грађанске интелигенције између два светска рата, Овдје, Титоград, 5р. 10, 1986, 205, јун.
81. Лука Вукчевић, Црна Гора у босанско-херцеговачкој кризи 1908-1909, Титоград, 1985, стр. 320, Историјски записи, Титоград, 1986, бр. 2-3, 237-239.
82. "Народна мисао", - Историјски записи, Титоград, 1986, бр. 1-2, 159-169.

83. Мијушко Шибалић, Устанак у Дробњацу 1805. године, Шавник, 1986, Историјски записи, Титоград, 1987, бр. 4, 220-222.
84. Бранко Ковачевић, Његош, друштвено-политичка виђења и погледи, Никшић, 1987, 202, Овдје, Титоград, 20/1988, 225,17.
85. Црногорска стварност и интелигенција у XIX и почетком XX вијека, Овдје, Титоград, 20/1988, 227, 28-29.
86. Миомир Дашић, Увод у историју са основама помоћних историјских наука, "Универзитетска ријеч", Никшић, 1988, 328, Овдје, Титоград, 20/1988, 230-231, 19.
87. Марксистичка мисао црногорске интелигенције у области науке, морала и умјетности (1918-1941), Васпитање и образовање. бр. 1. Титоград, 1988, 74-97.
88. Дјеловање напредне интелигенције у културно-политичком животу Цетиња (1918-1941), Револуционарни покрет у срезу цетињском (1918-1945), Цетиње, 1988, 60-73.
89. Савремен заблуде о Његошу и Црногорцима . Овдје, бр. 234-245, Титоград. 1988.
90. Интелигенција у културно-просвјетном животу Никшића, Зборник радова, Никшић, 1982, 7-41.
91. Васо Пелагић и црногорска интелигенција, Провинција, 51, Брчко, 1988, 125-132.
92. Погледи Валтазара Богнишића на структуру црногорског друштва у другој половини XIX вијека, Гласник одјељења друштвених наука, ЦАНУ, књ. 5, Титоград, 1989.
93. Обрада сељаштва у Црној Гори на страницама Записа и Историјских записа, Историјски записи, година 1.XIII, бр. 1, Титоград, 1990.
94. Погледи Андрије Јовићевића на положај Црне Горе у склопу Југославије 1918-1929, Зборник радова, Цетиње 1989.
95. Дјело Вука Караджића као извор за проучавање црногорског сељаштва, Дурмиторски зборник, I, На извору Вукова језика, Титоград, 1991, 339-351.
96. Основне идеје о словенској узајамности, Овдје, новембар 1988.
97. Неки аспекти идеје југословенства, Уједињење Црне Горе и Боке Которске 1813-1814. године, Зборник радова, Титоград, 1991, 331-344.
98. Српска интелигенција и њени задаци у савременим условима, Зборник радова, Петриња, 1992.
99. Политичка и национална мисао црногорске интелигенције између два свјетска рата у дјелу Димитрија Дима Вујовића, Зборник радова Црногорске академије наука, књ. 6, Подгорица, 1994.
100. Српска културно-просвјетна друштва у Босанској Крајини између два свјетска рата, Западна Србија, бр. 10, Бања Лука 1994.
101. Босанска Крајина у прошlostи, Српске земље и свет, бр. 1, Бања Лука, 1994.
102. Куманово за Косово, уз годишњицу балканског рата, Глас српски, 14. и 15. октобар 1995, Бања Лука.
103. Чупање историјског коријена, Поводом Дејтонског споразума, Глас српски, 9. и 10. децембар 1995. године, Бања Лука.
104. Утицај вјере и цркве на судбину југословенства и Југославије, Научни скуп Педесет година послије другог свјетског рата, Подгорица 1995, Дух Српске Усоре, бр. 2, Теслић, 1996.

105. Трајно дјело Владимира Ђоровића, Глас српски, Бања Лука, 10. и 11. фебруар 1996.
106. Потреба за истраживањем и проучавањем геноцида над српским народом у бившој Босни и Херцеговини, Глас српски, 23. и 24. новембар, Бања Лука, 1996.
107. Идеја о словенској узајамности у Црној Гори на размеђи XIX и XX вијека, "Наша школа", бр. 3-4, Бања Лука, 1996.
108. Исламски фундаментализам у Босни и Херцеговини, Елоха, бр. 2, Велико Трново, 1996.
109. Задружни покрет Срба у Босанској Крајини, Змијање, бр. 14, Бања Лука, 1997.
110. Идеја словенства и њена судбина, Словенски гласник, Подгорица, 1997.
111. Утицај вјере и цркве на судбину југословенства, Други свјетски рат - педесет година касније, Подгорица 1997.
112. Историјске основе Републике Српске, Република Српска у Дејтонским границама, Бања Лука, 1998.
113. Др Павле Радусиновић, Становништво и насеља Зетске равнице од најстаријег до најновијег доба, књ. I и II, Титоград, 1991, Гласник, св. 3, Бања Лука 1998, 139-143.
114. Критичко промишљање историје Југославије с посебним освртом на уџбеничку литературу, Зборник радова X конгреса СИЈ, Београд, 1998.
115. Српство Краља Николе I Петровића у политичким списима, Краљ Никола, живот, дјело и вријеме, I и II, Подгорица 1998.
116. Српство Васе Пелагића у Црној Гори, Васа Пелагић, живот и дјело, Београд - Бања Лука, 1999.
117. Поводом промоције књиге Владимира Ђоровића, Историја Срба, Мостар и Босна и Херцеговина, "Радови", бр. 2, Бања Лука, 2000.
118. Оснивање и почетак рада студија историје и латинског језика на Филозофском факултету у Бањој Луци, Радови, бр. 3, Бања Лука, 2000.

ОПРОШТАЈ ОД ЕКС ИНТЕЛЕКТУАЛЦА ПРОФ. ДР ПЕРКА ВОЈИНОВИЋА

Мотивисан изненадном смрти проф. Војиновића, осјећам дужност и потребу да се овим скромним текстом, с дужним људским поштовањем, опростим од једног дивног суграђанина, угледног професора, врсног педагога, интелектуалца и научног радника, а изнад свега честитог и поносног човјека и гордог борца за слободу људске мисли и достојанство човјеково.

Јер, шта би ми то људи уопште били, кад неби, свјесни људске пролазности, знали да цијенимо и поштујемо људе оваквог кова, људе истинске ствараоце и позитивне узоре, и ове и будућих генерација наше дјеце и људи опште.

Смрт сваког доброг човјека, а посебно истакнутог ствараоца, је велики губитак за читаву планету, а у малим срединама, попут ове наше, смрт оваквих људи је посебно ненадокнадив губитак за људску интелектуалну елиту, једног града једног народа, чији је Перко био истакнути члан.

Велики истакнути људи се познају и препознају и издвајају кроз своја дјела, а дјела овог врсног човјека су веома опсежни и значајна: здрава и образована породица, бројне књиге, научни радови научна истраживања, генерације ученика и студенат, и све то уз висок интелектуални и људски приступ свим сегментима свог обимног стварања, издвојили су и раздвојили проф. Војиновића, од просјечних интелектуалаца, а посебно квазинтелектуалаца, каквих је препун овај свијет наш данашњи.

Само ријетки људи, а у принципу високо профињени и надарени интелектуалци, могли су се осмјелити, дрзнути и издвојити из масе успаваних, да у временима неких монолитних и униформисаних система, укажу на њихову несавршеност, да разоткрију њихову хипокризију и лицемјерност, једном ријечју да мисле другачије.

Ти људи су у свим системима, представљали савјест човјечанства, онај његов најбољи дио, али су то своје убојећење у принципу, плаћали веома скupo, најчешће бијесом владајућих структура, израженим кроз ломаче, гиљотине и разна друга мучења и казamate.

У не тако давно вријеме, проф. Војиновић је, због слободе своје мисли доживио и проживио своју велику голготу.

И, узалуд су га бранили његови студенти, његови пријатељи интелектуалци, јер су само чувари система, они који су били задужени за чистоту мисли и судбине људи били мјеродавни.

И, један врстан, паметан и дубоко моралан човјек и педагог, умјесто за катедру, међу своје студенте, који су га обожавали и радовали се његовим увијек креативним предавањима, вољом редара система, а због свог великог гријеха, званог слобода мисли кроз критику система, завршава у тадашњим југоказматима, у којима бистрина ума и интелигенција не значе ама баш ништа, напротив врло су контрапродуктивни.

Но, послије трогодишњег робијања, а у принципу духовног и физичког мучења и малтретирања, овог тада младог човјека, чувари система напокон попустише и дадоше му физичку слободу, наравно без извиђења, јер им то не бијаше ни случај ни манир, али уз обавезну тиху анатему, која је увијек пратила људе оваквог кова и понашања.

Он анатемисан, практично прогнан, а уз то препоносан да се врати међу своје тужиоце, трпећи нову раздвојеност од породице, покушава, да поново започне живот и скраси се уродној Црној Гори, али тамо нова патња и ново мучење, јер и тамо у култури владају квазинтелектуалци и системски полтрони, препуни себе и своје врхунске памети и ту нема мјеста за нова лица, посебно не она перкове репутације, јер је систем био чврсто увезан у универзалну анатему од Триглава до Ђевђелије.

Ново разочарење и сазнање да од зла има горе зло, жеља да се скраси уз породицу и да им надокнади своје одсуство, уз глобалну промјену неких политичких и друштвених понашања, доводе га поново у Бању Луку град његових младалачких радови и минуле патње.

Поново је редовни профеоср на Катедри за историју на сада Филозофском факултету у Бањој Луци, а касније и продекан на истом и живот проф. Војиновића, напокон би се рекло улази у неку мирну фазу.

А, онда нови ударци судбине. Рат, па прерана смрт супруге Мирјане.

И, сви ови ударци, тешки и болни, чинило се нијесу могли убити дух и господарство овог слободног горштака. А, онда тихо ненајављена смрт, коју је у свом задњем, а испоставило се и последњем свом дјелу, снагом њему сопствене интуиције, некако предосјетио и најавио, журећи да кроз писање заврши и доврши незавршено, да не остане нешто што он није дочекао. И, коначно некад босоноги црногорски дјечак испод планине, који јекренуо у свијет, да стекне знање и мудрост, и оплемени свијет том мудрошћу, прије неки дан се по својој сопственој вољи, вратио као мудрац са црним шеширом, да своју стечену мудрост, заувијек завјешта код дурмиторских богова, а св у част и славу, првенствено свога рода и народа, а онда и шире космополитских, у част свих добрих а упринципу напађених народа и људи широм свијета.

Скоро сви људи, а посебно ми горштаци с планине, свјесни свог пролазног битисања, прије или касније враћамо се на своје место са којег смо пуни идеала кренули у свијет, на свој поток, на свој језеро и своју планину, ако ни због чега другог, оно да својим родитељима и боговима поднесемо извјештај, какви смо то људи били, јер су само они мјеродавни да оцијене и процијене све то.

У то људско и божије име нека је вјечна слава и хвала нашем драгом брату и пријатељу проф. др Перку Војиновићу за неизбрисив људски траг, у свему што је у животу радио и урадио.

Искрено сам убијећен да због оваквих људи и постоји онај други свијет, далеко искренији и хуманији и да ће у њему професорова увијек немирна душа наши свој вјечни мир и спокој.

Искрени пријатељ с планине

Миљан Жугић